

Originalas nebus siunčiamas

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 223 7310, faks. (8 5) 223 7311, el. p. zeit@zeit.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288692340

Grant Arthur Gochin

2022-04-25 Nr. (SK-30)S-424

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui

DĖL ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS PRIIMTO SPRENDIMO

Siunčiame Jums š. m. balandžio 25 d. žurnalistų etikos inspektoriaus priimtą sprendimą Nr. (SK-30, 2019) SPR-87 „Dėl pranešime „Dėl informacijos pateikimo“ (www.genocid.lt, 2018-07-23) paskelbtos informacijos“.

PRIDEDAMA. 14 lapų.

Žurnalistų etikos inspektore

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Gražina Ramanauskaitė'.

Gražina Ramanauskaitė

Jogilė Bražinskaitė, tel. (8 5) 203 1650, el. p. jogile.brazinskaite@zeit.lt

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PRANEŠIME „DĖL INFORMACIJOS PATEIKIMO“ (WWW.GENOCID.LT, 2018-07-23) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2022 m. balandžio 25 d. Nr. (SK-30, 2019) SPR-87
Vilnius

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje gautas Grant Arthur Gochin (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl pranešime „Dėl informacijos pateikimo“ (www.genocid.lt, 2018-07-23) (toliau – Pranešimas) paskelbtos informacijos (toliau – Skundas).

Skunde Pareiškėjas nurodo, jog kreipėsi į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą (toliau – Centras) su istoriniu tyrimu – užklausimu, pateikdamas istorikų naujai atrastus svarbius archyvinius dokumentus, liudijančius Jono Noreikos galimus karo nusikaltimus. Pareiškėjas prašė Centro pakeisti viešai publikuotą išvadą dėl Jono Noreikos veiklos, pateikė virš 20 istorinių dokumentų ir pagrįstus argumentus, kodėl esama oficiali istorinė išvada neatitinka tikrovės. Skunde nurodoma, kad Centras pateikė atsakymą, kuriuo atsisakė pakeisti išvadą. Pareiškėjas akcentuoja, jog pateikdamas atsakymą, Centras internetiniame tinklalapyje su atsakymu paviešino jo vardą ir pavardę (nuoroda: <http://genocid.lt/centras/lt/2969/a/>). Pasak Pareiškėjo, toks jo vardo ir pavardės atskleidimas, nurodant, kad Pareiškėjas galimai pažeidžia Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą (toliau – BK) ir Lietuvos Respublikos Konstituciją (toliau – Konstitucija), t. y. tokiais neobjektyviais ir įžūliais pasisakymais suformavo apie Pareiškėją viešą neigiamą nuomonę. Centro vadovė nurodytais teiginiais pažemino Pareiškėją ir jo kilnų siekį – pasmerkti asmenis karo metais vykdžiusius nusikaltimus prieš žmoniją. Pasak Pareiškėjo, Centro vadovės išdėstyti teiginiai yra jos asmeninės pažiūros, išreikštos su aiškiu ir kryptingu nusistatymu prieš Pareiškėją ir jį palaikančius lietuvių intelektualus. Pareiškėjas nesutinka, kad jo asmens duomenų paviešinimas, kaip nurodo Centras Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus įstaigai, turi didelę visuomeninę reikšmę.

Skunde pažymima, kad Pareiškėjo užklausa ir istoriniai dokumentai Centro nebuvo paviešinti, tik atsakymas į selektyviai pasirinktus užklauskos aspektus. Pasak Pareiškėjo, buvo paviešintas nepagarbus atsisaukimas, surašytas jį žeidžiančia kalba. Pareiškėjas pateikia Centro atsakymą, kuris buvo paskelbtas jų internetiniame tinklalapyje: „*Viešumoje prasidėjus naujoms diskusijoms dėl Jono Noreikos – Generolo Vėtros (1910-1947), skelbiame LGGRT centro atsakymus į Lietuvos piliečio G. A. Gochino „69 puslapių tyrimą“ apie J. Noreiką. Atkreipiame dėmesį, kad LGGRT centras jau kelinti metai atsakinėja į G. A. Gochino kaltinimus, kurie tik stiprėja ir plečiasi (žiūr. 1 atsakymą). Paskutiniuose LGGRT centrui siųstuose savo raštuose dėl K. Škirpos ir J. Noreikos G.A.G. Gochinas atskleidžia savo „tyrimų“ esmę: bando įrodyti, kad Holokaustą pradėjo ne naciai, o lietuviai (4, 5, 25 ir kt. atsakymai). G. A. G. Gochino „tyrime“ apie J. Noreiką, nepateikiant svarių įrodymų, galimai pažeidžiant LR Konstituciją ir LR Baudžiamąjį kodeksą, kaltinama daug asmenų: Laikinosios Vyriausybės ministras pirmininkas Juozas Brazaitis, kurio veikla 1975 m. JAV Kongreso prašymu buvo išsamiai tirta ir jis reabilituotas JAV Teisingumo ministerijos, politinis kalinis Viktoras Ašmenskas ir kt. (žiūr. 1*

atsakymą). Ypač pabrėžtini G. A. Gochino kaltinimai Holokausto vykdymu 1946 m. sovietų sušaudytam Telšių vyskupui Vincentui Borisevičiui ir kitiems Telšių vyskupijos kunigams, nes vyk. V. Borisevičius, Telšių vyskupijos kunigai Vladislavas Polonskis, Vladislavas Taškūnas Lietuvos Respublikos Prezidento apdovanoti už žydų gelbėjimą, (žiūr. 1 ir 10 atsakymus). Bandydamas sumenkinti J. Noreiką ir kitus lietuvius, kalėjusius Štuthofio koncentracijos stovykloje, G. A. Gochinas savo „tyrime“ aiškina, neva jie ten nevargo, jų veikla nebuvo tirta, neva jie kalėjo tik „kaip lietuvių tautos įkaitai“ (ats. Nr. 11).“ (nuoroda: <http://genocid.lt/centras/lt/2969/a/>). Pareiškėjas pažymi, jog Pranešime Centras pateikia tikrovės neatitinkančią informaciją dėl 1941 m. LLV vadovo Brazaičio–Ambrazevičiaus – jokia byla JAV Kongrese nebuvo vykdyta, tyrimas buvo nutrauktas po šio asmens mirties, kartu Pareiškėjas pateikia platesnę informaciją apie šį asmenį.

Pareiškėjas atkreipia dėmesį, jog Pranešime naudojant kabutes („tyrimas“) yra aiškiai žeminamas jo tiriamasis istorinis darbas, naudojamas pašaipus tonas, kalbama tik apie socialiai jautrias temas (kunigus ir koncentracijos lagerį), nurodoma, kad neva visas Pareiškėjo istorinio tyrimo darbas yra ažiotažinis, nepagrįstas ir juo siekiama priešišku Lietuvos visuomenei tikslu, tačiau taip nėra. Pareiškėjas pažymi, jog pateiktos istorinės aplinkybės liudija apie Jono Noreikos kolaboravimą su naciais (vieša E. Jakilaičio diskusija šia tema, nuoroda: <https://www.ziniuradijas.lt/laidos/pagoniu-kiemas/kovotojai-uz-lietuvos-laisve-ar-okupantu-kolaborantai?soundtrack=1>).

Pareiškėjas nurodo, kad Centras pačios užklauso ir istorinių dokumentų nepublikuoja, taip sumenkindamas Pareiškėjo atrastų dokumentų svarbą. Be to, atkreipiamas dėmesys, jog Pranešime Centras pateiktų istorinių dokumentų visai nemini, nekomentuoja, lyg jų nebūtų, o jie yra, ir, Pareiškėjo teigimu, sudaro visos užklauso esmę.

Pareiškėjas pažymi, kad nesutinka su Centro pozicija, kad Pareiškėjo asmens duomenų paviešinimas turi didelę visuomeninę reikšmę. Pasak Pareiškėjo, Centro Pranešimas žeidžia Pareiškėjo garbę ir orumą, atskleidžia jo asmens duomenis ir sukuria apie Pareiškėją neigiamą viešąją nuomonę: Centras nepagrįstai ir neobjektyviai formuoja neigiamą nuomonę apie Pareiškėjo vykdomą istorinę tiriamąją veiklą ir šioje veikloje atrastus archyvinius dokumentus, liudijančius Jono Noreikos dalyvavimą karo nusikaltimuose.

Pareiškėjas pažymi, jog po pirmojo jo kreipimosi į Centrą, siekiant užmegzti dialogą ir viešumoje pašalinti neaiškumus dėl Jono Noreikos veiklos Antrojo pasaulinio karo metais, 2015 m. lapkričio 16 d., socialinio tinklalapio Facebook paskyroje „Lietuvos Gyventojų Genocido ir Rezistencijos tyrimo centras“ paskelbta ši informacija: „Lietuvos patriotų niekinimą organizuoja kaimynai iš Rytų. Jiems talkina ne tik kai kurie žydai, bet ir pakankamai daug lietuvių: jų pavardės surašytos po prašymais atimti ordiną, nuimti lentą, šmeižikiškais straipsniais spaudoje... Vieni tai daro sąmoningai, kiti – iš kvailumo.“ Pareiškėjas, vadovaudamasis išdėstyta informacija ir pateikiamais dokumentais, prašo ištirti Centro generalinės direktorės Teresės Birutės Burauskaitės veiksmų atitikimą Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimams ir priimti teisingą sprendimą.

Pareiškėjas prašo ištirti Centro vadovės Teresės Birutės Burauskaitės veiksmus, susijusius su atsakymo į J. Noreikos užklausimą viešu paviešimu oficialiame Centro interneto tinklapyje (nuoroda: <http://genocid.lt/centras/lt/2969/a/>) ir priimti atitinkamą sprendimą.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į Centrą prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skunde išdėstytų aplinkybių.

Paaiškinimus žurnalistų etikos inspektoriumi pateikė Centro generalinė direktorė Teresė Birutė Burauskaitė.

Paaiškinimuose nurodoma, jog 2018-06-19 Centras gavo Pareiškėjo prašymą įvertinti jo „69 puslapių istorinį tyrimą“ apie svarbų istorinį asmenį Joną Noreiką – Generolą Vėtrą, kuris

apdovanotas aukščiausiu valstybės apdovanojimu, taip pat reikalaujama pakeisti 2017 m. Centro viešai paskelbtą istorinę išvadą apie J. Noreiką. Paaikškinimuose atkreipiamas dėmesys, kad Pareiškėjas savo iniciatyva tą patį „69 puslapių istorinį tyrimą“ išsiuntė visuomenės informavimo priemonėms ir svarbiausiems valstybės bei savivaldos pareigūnams (Prezidentei, Vilniaus merui ir kitiems). Centras pažymi, jog internetiniai tinklalapiai „bukimevieni.lt“, „Žemaičių saulutė“ ši „istorinį tyrimą“ paskelbė viešai (nuoroda: <https://bukimevieni.lt/grant-gochin-jonas-noreika-vadovavo-nusikalstamai-gaujai-laf-telsiai-kuri-lietuvos-respublikos-lietuviu-tautos-ir-zemaičiu-zemes-vardu-per-viena-menesi-nuzude-daugiau-kaip-3000-zydu-ir-300-lie/>). Taip Pareiškėjo iniciatyva šiuo klausimu buvo pradėtos viešosios diskusijos.

Paaikškinimuose nurodoma, kad Pareiškėjas internetiniame tinklalapyje „Delfi“ bei kitose visuomenės informavimo priemonėse, savo viešame internetiniame tinklalapyje pareiškė, kad Centras neva „iškraipo Holokausto istoriją“, Centro tyrimai Jono Noreikos atžvilgiu ir atsakymai jam yra „nemoksliški, neišsamūs ir šališki“. Centras nurodo internetinio tinklalapio „Delfi“ publikacijoje „Generolo Vėtros anūkė metė bairius kaltinimus seneliui ir Lietuvai: kas slepia tiesą? (www.delfi.lt, 2018-07-19) paskelbtą informaciją: „<...> ant Lietuvos jau ne vienerius metus tulžį liejantis G. Gochinas yra <...> aktyviai besireiškiantis veikėjas viešojoje erdvėje. Lietuvą Holokausto neigimu kaltinantis G. Gochinas siuntinėjo laiškus aukščiausiems Lietuvos pareigūnams, o nesulaukęs pageidaujamo dėmesio apkaltino juos tiesos slėpimu. Pavyzdžiui, Lietuvos prezidentei laišką išsiuntęs G. Gochinas sulaukė atsakymo, jog visais klausimais dėl genocido ir kitų nusikaltimų žmoniškumui vertėtų kreiptis į LGGRTC. Toks atsakymas tik dar labiau įsiutino G. Gochiną, kuris savo tinklaraštyje pareiškė, kad minėtas centras esą iškraipo Holokausto istoriją, o prezidentė esą yra „lapė, kuri saugo vištidę“. Lietuvą apšmeižusią knygą „Pagieža, žmogžudystė ir manipuliacija: vieno žmogaus tiesos paieškos“ parašęs G. Gochinas net neslėpė, kad jo 69 puslapių „tyrimas“, apie kurį užsiminė S. Foti, tėra retorinių klausimų ir VGTU Filosofijos ir kultūros studijų katedros lektoriaus Andriaus Jono Kulikausko religiniame tinklaraštyje „Gvildenu“ paskelbtos publikacijos pakartojimas. G. Gochinas išreiškė savo nepasitenkinimą LGGRTC atsakymais, kurie esą yra netikslūs, nepagrįsti, paremti netinkamais tyrimų metodais „Noriu jūsų užklausti: Kodėl su jumis nesutariame dėl Jono Noreikos nusikaltimų prieš žmoniją? Rašau su tikslu išreikalauti, kad Lietuvos valstybė vienareikšmiškai pasmerktų Joną Noreiką“, – reikalavo G. Gochinas. Iš pradžių pažymėjęs, kad jį esą įžeidė LGGRTC siūlymas „susirasti nepriklausomų mokslininkų“, G. Gochinas pripažino tokių suradęs ir juos nusamdęs: minėtuosius A. J. Kulikauską bei judėjimo „Antifa“ aktyvistą, valkatavimo ir elgetavimo ekspertu save vadinantį E. Balčiūną. „Joną Noreiką man ištyrė VGTU Filosofijos ir kultūros studijų katedros lektorius Andrius Jonas Kulikauskas (600 valandų) ir Evaldas Balčiūnas (250 valandų). Skyriau 510 eurų Lietuvos archyvų byloms. Man nufotografavo ir peržiūrėjo daugiau kaip 20,000 puslapių skelbtinų dokumentų nušviečiančių Jono Noreikos nusikaltimus ir jų aplinkybes. Štai jų išvados“, – gyrėsi G. Gochinas, likusiuose keliasdešimtyje puslapių vardindamas LGGRTC tyrimo netikslumus, keldamas klausimus ir nuolat kartodamas tą pačią išvadą: J. Noreikia buvo niekšas, žydšaudys, vienas Holokausto organizatorių.“ (nuoroda: <https://www.delfi.lt/news/daily/demaskuok/generolo-vetros-anuke-mete-bairius-kaltinimus-seneliui-ir-lietuvai-kas-slepia-tiesa.d?id=78591343>).

Centras nurodė šiuos paviešinimo tikslus: 1) viešojo intereso ir visuomenės informavimo tikslu – Pareiškėjo keliami klausimai aktualūs Lietuvos ir tarptautiniu mastu, Pareiškėjui pateikti atsakymai (Centro istoriniai vertinimai) yra aktualūs didelei visuomenės daliai; 2) viešumo tikslu – visuomenė galėjo susipažinti su atsakingos valstybės institucijos paaikškinimais apie istoriografijos principus, pagal kuriuos dirba Centras, ir su Centro istorinių tyrimų rezultatais; 3) teisėtumo tikslu – visuomenė buvo perspėta, kad Pareiškėjas viešai paskelbė nepagrįstus teiginius apie kai kuriuos svarbius istorinius asmenis ir šie teiginiai, Centro nuomone, galimai pažeidžia

Konstitucijos 31 straipsnį ir BK 154 straipsnį; 4) objektyvumo tikslu – Centras siekė vykdyti uždavinį – siekti istorinio teisingumo, pateikdamas savo argumentus, kodėl viešai mesti kaltinimai dėl istorinio neobjektyvumo Centrai ir Lietuvos Respublikai nėra pagrįsti, o Pareiškėjo pavišintas tyrimas negali būti vertinamas kaip mokslinis.

Centras nurodo paviešinimo teisinius pagrindus: Konstitucijos 25 straipsnį; 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) preambulės 4 nuostatą, 153 nuostatą bei 17 straipsnio 3 dalies d punktą; Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 4 straipsnį; Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VII) 14 straipsnio 3 dalį bei 2 straipsnio 60 punktą; Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo praktiką, kurioje nurodoma, kad skelbiant informaciją apie asmens privatų gyvenimą turi būti siekiama informuoti visuomenę, patenkinti teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą žinoti tam tikrus viešo asmens privataus gyvenimo faktus; Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo 4 straipsnį bei 5 straipsnio 4 dalį.

Paaikškinimuose papildomai nurodoma, kad Pareiškėjas jau ne pirmus metus savo internetiniame tinklalapyje viešai kaltina Centrą neobjektyviais tyrimais, „nusikaltimų žmoniškumui iškraipymais“, Prezidentę ir Lietuvos Respublikos Vyriausybę „herojizuojant Holokausto vykdytojus“, bandydamas įrodyti, kad dėl Holokausto okupuotoje Lietuvoje kalti ne naciai, o lietuviai, taip tarptautiniu mastu nepagrįstai iškraipydami istoriją bei griaudami Lietuvos Respublikos autoritetą (nuoroda: <https://www.grantgochin.com/skirpa-communication-may-2018/>); paviešindamas savo atsakymus Pareiškėjui Centras paskelbė tik Pareiškėjo vardą ir pavardę, visa kita paviešinta medžiaga yra nesusijusi su Pareiškėjo asmens duomenimis. Pareiškėjas su Centru susirašinėja per advokatų kontorą, bet laikantis Reglamento (ES) 2016/679 paviešintame dokumente šis faktas ir advokato asmens duomenys išimti; Centras pateiktus atsakymus į Pareiškėjo klausimus vertina kaip svarbią visuomenei mokslinę diskusiją ir ekspertinį vertinimą istorinių tyrimų tema; istoriografijoje tyrėjų pavardžių skelbimas ar viešai paskelbtų istorinių tyrimų citavimas neišvengiamas, kitaip neįmanoma istorijos mokslo raida ir tyrėjų atsakomybė už neteisingai, nemokliškai ar šališkai interpretuojamus istorinius faktus ar dezinformaciją; pagal Reglamentą (ES) 2016/679 duomenų apsaugos principai turėtų būti taikomi taip, kad asmens nebūtų galima nustatyti net ir neskelbiant asmens duomenų. Tačiau kol pats Pareiškėjas viešai skelbs savo „istorinius tyrimus“, tol akademinėje ar žurnalistinėje medžiagoje, kurioje bus minimi Pareiškėjo tyrimų duomenys, bus galima Pareiškėjo asmens tapatybę nustatyti ir neminint jo pavardės. Todėl pripažinus, kad šiuo atveju Centras pažeidė Reglamentą (ES) 2016/679, Centrai būtų atimta galimybė vykdyti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro įstatyme numatytą teisę istorinių tyrimų atžvilgiu viešai reikšti Centro ekspertinį (analitinį) vertinimą ir informuoti visuomenę apie atliktų istorinių tyrimų patikimumą, objektyvumą ir sąžiningumą.

Centras paaikškinimuose nurodo, jog negali paviešinti Pareiškėjo išvadų, nes: 1) pats Pareiškėjas savo Skunde žurnalistų etikos inspektoriui pripažįsta, kad dokumentas, kurį reikalaujama paviešinti Centro internetiniame tinklalapyje „gal ir turi savitą stilių“; 2) Pareiškėjas savo pateiktiems istoriniams šaltiniams netaiko išorinės ir vidinės kritinės analizės, nevertina jų patikimumo; 3) Pareiškėjas dokumentus atrinko remdamasis ne objektyvumo kriterijais, o bandydamas pagrįsti savo išankstines nuostatas; 4) Pareiškėjas vertina pavienius dokumentus, nederindamas jų su kitų žinomų faktų, liudijimų ir aplinkybių visuma, taip ignoruodamas bendrą istoriografinį kontekstą; 5) kai kurie Pareiškėjo pateikti dokumentai akivaizdžiai prieštarauja juos apibendrinančiais Pareiškėjo išvadais, išvados neatitinka dokumentų turinio; 6) kai kurios Pareiškėjo